

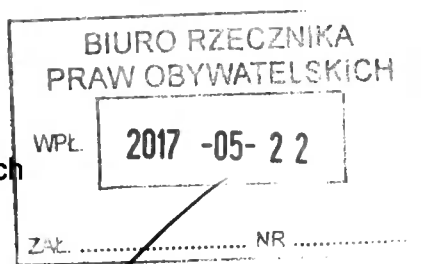
MINISTER EDUKACJI NARODOWEJ

Warszawa, 18 maja 2017 r.

DWKI-WPB.5012.20.2017.DI

Pan
Adam Bodnar

Rzecznik Praw Obywatelskich

Szanowny Panie Rzeczniku,

odpowiadając na pismo z 18 kwietnia 2017 r. Nr VII.550.4.2014.MM, pragnę podziękować za podejmowanie działań na rzecz zwiększenia poziomu bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w cyberprzestrzeni, w szczególności w zakresie dostępności gier komputerowych zawierających treści nieodpowiednie, które mogą mieć negatywne konsekwencje dla właściwego rozwoju dziecka. Równocześnie uprzejmie informuję, że problem zachowań ryzykownych i bezpieczeństwa dzieci i młodzieży w Internecie jest traktowany w Ministerstwie Edukacji Narodowej ze szczególną uwagą.

Upowszechnianie wiedzy o bezpieczeństwie oraz kształtowanie właściwych postaw wobec zagrożeń, w tym związanych z korzystaniem z technologii informacyjno-komunikacyjnych, jest jednym z podstawowych standardów funkcjonowania systemu oświaty¹.

Ustawa o systemie oświaty nakłada na szkoły (placówki) korzystające z Internetu obowiązek podejmowania działań zabezpieczających uczniów przed dostępem do treści, które mogą stanowić zagrożenie dla ich prawidłowego rozwoju. Działania te obejmują w szczególności zainstalowanie i aktualizowanie oprogramowania zabezpieczającego przed treściami niepożądanymi dla uczniów². O doborze konkretnych środków i form realizacji tego obowiązku decyduje dyrektor szkoły (placówki), który sprawuje opiekę nad uczniami oraz stwarza warunki harmonijnego rozwoju psychofizycznego poprzez aktywne

¹ Art. 1 pkt 21 ustawy z dnia 7 września 1991 r. o systemie oświaty (Dz. U. z 2016 r. poz. 1943, ze zm.).

² Art. 4a ustawy o systemie oświaty.

działania prozdrowotne³. Przestrzeganie obowiązujących przepisów dotyczących bezpieczeństwa uczniów podlega nadzorowi ze strony organu prowadzącego szkołę (placówkę)⁴. Zagadnienia związane z tym problemem są także przedmiotem nadzoru pedagogicznego⁵.

Podstawową wiedzę dotyczącą zagrożeń występujących w świecie wirtualnym oraz zasad bezpiecznego korzystania z Internetu uczniowie zdobywają w toku obowiązkowych zajęć edukacyjnych, poczynając od szkoły podstawowej. Podstawa programowa kształcenia ogólnego⁶ kładzie nacisk na kształtowanie postawy odpowiedzialności za własny rozwój, zwraca uwagę na dbałość o bezpieczeństwo własne i innych ludzi. Obowiązkiem szkoły jest, m.in., przygotowanie uczniów do dokonywania świadomych i odpowiedzialnych wyborów w trakcie korzystania z zasobów dostępnych w Internecie, krytycznej analizy informacji, bezpiecznego poruszania się w przestrzeni cyfrowej, w tym nawiązywania i utrzymywania opartych na wzajemnym szacunku relacji z innymi użytkownikami sieci.

W trakcie kształcenia w szkole uczniowie są przygotowywani do stosowania norm prawa i zasad bezpieczeństwa przy posługiwaniu się technologiami informacyjno-komunikacyjnymi, rozróżniania pożądanych i niepożądanych zachowań innych osób w sieci, rozpoznawania przemocy w cyberprzestrzeni i reagowania na nią, a także korzystania ze środków przekazu, w tym Internetu, w sposób selektywny, umożliwiający obronę przed ich destrukcyjnym oddziaływaniem.

Rozwijanie kompetencji informatycznych dzieci i młodzieży w szkołach i placówkach wskazano w roku szkolnym 2016/2017 jako jeden z podstawowych kierunków realizacji polityki oświatowej państwa, które stanowią podstawę do planowania działań kontrolnych, ewaluacyjnych i monitorujących podejmowanych przez organy nadzoru pedagogicznego, a także placówki doskonalenia nauczycieli w zakresie przygotowania odpowiedniej oferty szkoleniowej dla kadry pedagogicznej.

Kształtowania w toku zajęć edukacyjnych umiejętności psychospołecznych uczniów istotnych z punktu widzenia zabezpieczenia przed negatywnymi skutkami korzystania z komputera (Internetu, multimediiów) nie można jednak uznać za wystarczające w aspekcie zapewnienia bezpieczeństwa w sieci. W działania dotyczące ochrony dzieci i młodzieży przed zagrożeniami związanymi z poruszaniem się w przestrzeni cyfrowej należy także szeroko

³ Art. 39 ust. 1 pkt 3 ustawy o systemie oświaty.

⁴ Art. 34a ust. 2 pkt 2 ustawy o systemie oświaty.

⁵ Art. 33 ust. 2 pkt 7 ustawy o systemie oświaty.

⁶ Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 14 lutego 2017 r. w sprawie podstawy programowej kształcenia ogólnego dla szkoły podstawowej, w tym dla uczniów z niepełnosprawnością intelektualną w stopniu umiarkowanym lub znacznym, kształcenia ogólnego dla branżowej szkoły I stopnia, kształcenia ogólnego dla szkoły specjalnej przysposabiającej do pracy oraz kształcenia ogólnego dla szkoły policealnej (Dz. U. poz. 356).

włączyć rodziców uczniów. Aby to było możliwe, niezbędne jest wyposażenie ich w odpowiednią wiedzę, m.in., na tematy związane ze świadomym korzystaniem z gier internetowych, stosowaniem oznaczeń ratingów wiekowych znajdujących się na opakowaniach fizycznych nośników z gramami, czy też korzystaniem z mediów społecznościowych.

W świetle wyników badań⁷ wskazujących na niewystarczający poziom kompetencji cyfrowych rodziców uczniów kierowanie do nich działań o charakterze edukacyjno-informacyjnym poświęconych bezpieczeństwu w cyberprzestrzeni powinno stanowić integralny element statutowej działalności szkoły. Istotne wsparcie dla szkół w tym zakresie zapewnia Rządowy program wspomaganie w latach 2015-2018 organów prowadzących szkoły w zapewnieniu bezpiecznych warunków nauki, wychowania i opieki w szkołach Bezpieczna+. Jednym z celów tego programu jest poprawa kompetencji pracowników szkoły, uczniów i ich rodziców w zakresie bezpiecznego korzystania z przestrzeni internetowej oraz reagowania na zagrożenia.

Od roku szkolnego 2017/2018 na szkoły i placówki oświatowe nakłada się obowiązek realizowania programu wychowawczo-profilaktycznego opracowanego na podstawie przeprowadzonej diagnozy potrzeb i problemów występujących w danej społeczności szkolnej. Program będzie uchwałała rada rodziców w porozumieniu z radą pedagogiczną⁸. Zawarte w tym programie treści i działania profilaktyczne będą dostosowane do potrzeb rozwojowych uczniów oraz skierowane do uczniów, nauczycieli i rodziców. Umożliwi to szkołom i placówkom prowadzenie bardziej skutecznej działalności profilaktycznej, obejmującej całą społeczność szkolną, dostosowanej do konkretnych uwarunkowań lokalnych. Realizacja wszystkich tych działań będzie monitorowana przez organy nadzoru pedagogicznego.

W ramach realizowanego od 1 września 2016 r. pilotażu programowania poprzedzającego wprowadzenie nauki programowania już od pierwszego etapu edukacyjnego (od roku szkolnego 2017/2018) skierowano szereg działań do nauczycieli (szkolenia, warsztaty, konferencje, przygotowanie materiałów informacyjnych i szkoleniowych), aby pomóc im w przygotowaniu się do realizacji tego zadania. Wzrost ich kompetencji w zakresie wykorzystywania technologii informacyjno-komunikacyjnych umożliwi skuteczne reagowanie w przypadku niewłaściwego korzystania z urządzeń cyfrowych przez uczniów.

Pod patronatem Ministra Edukacji Narodowej zrealizowano projekt pn. „Działania na rzecz bezpiecznego korzystania z Internetu”, w ramach którego powstało opracowanie „Standard bezpieczeństwa online placówek

⁷ M.in.: badanie pn. „Rodzice i dzieci wobec zagrożeń dzieci w Internecie”, TNS dla Orange Polska i Fundacji Orange we współpracy z Fundacją Dajemy Dzieciom Siłę, czerwiec 2016, a także raport Stowarzyszenia Miasta w Internecie „Kompetencje w zakresie bezpieczeństwa cyfrowego w polskiej szkole”, grudzień 2016.

⁸ Art. 26 i art. 84 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 14 grudnia 2016 r. Prawo oświatowe (Dz. U. z 2017 r. poz. 59)

oświatowych". Publikacja ta zawiera, m.in., wytyczne w zakresie postępowania z agresją występującą w Internecie. Materiał ten jest publicznie dostępny na stronach internetowych programu „Bezpieczna i przyjazna szkoła” i może być nieodpłatnie pobierany przez wszystkich zainteresowanych.

Ośrodek Rozwoju Edukacji na zlecenie Ministerstwa Edukacji Narodowej prowadzi szkolenia przygotowujące nauczycieli konsultantów i doradców metodycznych z całego kraju do wspierania szkół i placówek w prowadzeniu przez nie skutecznych i efektywnych oddziaływań profilaktycznych, zaprogramowanych w wyniku przeprowadzonej w środowisku szkolnym diagnozy potrzeb. W maju br. pod patronatem Ministerstwa Edukacji Narodowej oraz Naukowej i Akademickiej Sieci Komputerowej zostanie zorganizowana konferencja dla kadry pedagogicznej, podejmująca tematykę związaną z dostępem dzieci i młodzieży do niebezpiecznych treści w Internecie oraz angażowaniem się uczniów w różnego rodzaju ryzykowne zachowania, takie jak: internetowy challenge, potencjalnie zagrażające gry online, niebezpieczne mody prowadzące do zagrożenia zdrowia i życia.

W Ministerstwie Edukacji Narodowej zainicjowano działania mające na celu wypracowanie procedur i strategii stanowiących narzędzie efektywnego reagowania na trudne lub zaskakujące sytuacje dotyczące bezpieczeństwa dzieci i młodzieży online. Zaproszono do współpracy środowiska obejmujące swymi działaniami szeroko rozumiane bezpieczeństwo online, w tym podmioty realizujące zadania z Rządowego programu Bezpieczna+ (spotkania grup roboczych odbyły się 27 i 31 marca oraz 28 kwietnia 2017 r.). Nawiązano także współpracę z Ministerstwem Cyfryzacji oraz Ministerstwem Spraw Wewnętrznych i Administracji w zakresie zapewnienia bezpieczeństwa poprzez blokowanie polskich stron Internetowych przed niepożądanymi z punktu widzenia wychowawczego treściami.

Bieżący monitoring sieci internetowej ukierunkowany na ujawnianie w mediach społecznościowych stron, profili, grup i dyskusji związanych z treściami mogącymi stanowić zagrożenie dla dzieci i młodzieży prowadzony jest na poziomie komend wojewódzkich i Komendy Stołecznej Policji oraz koordynowany przez Biuro do Walki z Cyberprzestępczością Komendy Głównej Policji. Strony, na których występują kwestionowane treści, niezwłocznie po ujawnieniu, są zgłaszane do administratorów serwerów do zablokowania. Komenda Główna Policji wystąpiła do największych światowych portali społecznościowych: Facebook, Twitter, Google, Yahoo, jak i do krajowych podmiotów: ONET, INTERIA, WP, WYKOP, z prośbą o bieżące blokowanie stron z „niebezpiecznymi” treściami oraz powiadamianie Policji o pojawiających się zagrożeniach. W przedmiotowym zakresie podjęto również współpracę z portalem Dyżurnet.pl działającym w ramach struktury organizacyjnej Narodowego Centrum Cyberbezpieczeństwa.

Wskazane powyżej działania kompleksowo obejmują szerokie spektrum działań edukacyjno-informacyjnych, a także kwestie o charakterze profilaktycznym i prewencyjnym. Ponadto na podstawie Krajowych Ram Polityki Cyberbezpieczeństwa Rzeczypospolitej Polskiej na lata 2017-2022 zrealizowane zostaną kampanie informacyjne dotyczące zagrożeń płynących z cyberprzestrzeni, skierowane do rodziców (opiekunów) dzieci i młodzieży. Przewiduje się, m.in. uruchomienie kampanii społecznych skierowanych do różnych grup docelowych (dzieci, rodziców, seniorów) mających na celu zapewnienie użytkownikom Internetu wiedzy pozwalającej na zrozumienie zagrożeń w cyberprzestrzeni oraz stosowanie skutecznych sposobów zabezpieczania się przed nimi.

Istotne znaczenie dla bezpieczeństwa online będzie miało wdrożenie Ogólnopolskiej Sieci Edukacyjnej (działanie Ministerstwa Cyfryzacji we współpracy z Ministerstwem Edukacji Narodowej). Sieć ta będzie wirtualną, publiczną siecią telekomunikacyjną, opartą na fizycznej infrastrukturze szerokopasmowej, zapewniającą zabezpieczenie użytkowników przed zagrożeniami w sieci w możliwie największym zakresie, w sposób i w skali niemożliwej do zrealizowania przez operatorów telekomunikacyjnych działających wyłącznie na zasadach rynkowych.

Przedstawiając powyższe informacje, pragnę zapewnić Pana Rzecznika, iż wspieranie jednostek oświatowych w procesie kształcenia kompetencji i umiejętności cyfrowych oraz budowania świadomości w zakresie bezpiecznego korzystania z urządzeń elektronicznych stanowi jeden z priorytetów w polityce oświatowej państwa.

Z poważaniem,

Z upoważnienia
MINISTRA EDUKACJI NARODOWEJ
Marzena Machałek
Sekretarz Stanu
/ – podpisany cyfrowo/

Potwierdzam zgodność kopii wydruku z dokumentem elektronicznym:

Identyfikator dokumentu	551041.1505165.1284701
Nazwa dokumentu	odpowiedź MEN.docx
Tytuł dokumentu	odpowiedź MEN
Sygnatura dokumentu	DWKI-WPB.5012.20.2017
Data dokumentu	2017-05-18
Skrót dokumentu	60A7CFB2566D52B16609D0FF05497906E5E6C32D
Wersja dokumentu	1.8
Data podpisu	2017-05-18 16:31:25
Podpisane przez	Marzena Anna Machalek

EZD 3.18.2195.2674.2160

Data wydruku: 2017-05-19

Autor wydruku: Igielska Dorota (Główny Specjalista)

**MINISTERSTWO
EDUKACJI NARODOWEJ**
00-918 Warszawa, al. J. Ch. Szucha 25
tel. 22 34-74-100

BIURO RZECZNIKA PRAW OBYWATELSKICH	
WPŁ.	2017 -05- 2 2
Zał.	NR

DwKI-WPB.5012.20.2017.DI
00

213344 2017-05-19

Adam Bodnar
Rzecznik Praw Obywatelskich
Biuro Rzecznika Praw Obywatelskich

al. Solidarności 77
00-090 Warszawa

2017-05-19 166873